

Õpi filosoofiat, et mitmekesistada oma haridust

RAO PÄRNPUU

Tartu Ülikooli filosoofia magister

Filosoofia on väga mitmekülgne eriala. Peamised kasulikud oskused, mis filosoofia õppimisega kaasnevad, on kriitilise ja sügavuti mõtlemise oskus ning võime mõista ja tõlgendada infot.

Kui vaadata filosoofide seas ringi, tegelevad nad väga erinevate teemadega. On neid, keda huvitab loogika ning see, kuidas on üles ehi-

tatud keeled. Siis on inimesi, keda huvitavad küsimused, mis seostuvad teadusliku maailmapildiga: kuidas toimib näiteks matemaatika või füüsika ja miks me üldse saame teaduslikke avastusi usaldada? Kolmandaid inimesi huvitavad ühiskondlikud teemad: eetika, poliitikateooriad, õiglus ja seadused. Nimekirja sellest, mis ühte või teist filosoofi

huvitab, võiks jätkata veel lehekülgede kaupa. Selline teemade mitmekesisus on pigem tugevus ja tõendab seda, et filosoofial on igas valdkonnas midagi väärtuslikku pakkuda. Seda teadmist saab igaüks ülikooliõpingutel enda kasuks rakendada.

Filosoofia kohta kasutatakse tihti mõistet „alusteadus“, sest filosoofiast on tulnud palju kasulikke mõisteid ja lähenemisi, mida on edukalt rakendatud teistes valdkondades. Väga tugev seos filosoofia ja mõne teise eriala vahel on hea alus õpingute interdistsiplinaarseks muutmiseks – õppides korraga kahte eriala, mis üksteist toetavad, on võimalik omandada uusi teadmisi ja lähenemisi ning värsket mõtlemist, mis muidu saamata jääks.

Üks võimalus on kasutada filosoofiat täiendusena, mis laiendab arusaamist sellest valdkonnast, mis õppijat huvitab. Näiteks õppides riigiteadusi või majandust, pakub filosoofia võimalust arutleda laiemalt selle üle, mis on õiglane või mitte, kuidas puutub eetika meie igapäevasesse käitumisse või miks mõned ühiskondlikud mudelid seletavad maailma toimimist paremini kui teised. Õppides bioloogiat või tervishoidu, osutub kasulikuks eetika, mis aitab paremini mõista, missugused on erinevate tegude tagajärjed ning miks mõned tegevused peaksid olema lubatud ja teised keelatud.

Teisalt võib õppija soovida peamiselt filosoofiale keskenduda, kuid täiendada ennast mõnes teises valdkonnas. Näiteks õppides loogikat või keelefilosoofiat, osutuvad kasulikuks matemaatika- või informaatikaalased teadmised, mis aitavad näha, kuidas teooriaid konkreetsetes süsteemides ja projektides rakendatakse. Lisaks omandatakse sellega praktilisi oskusi, mis tulevad tänasel ja homsel tööturul kindlasti kasuks. Näiteks

pakuvad sulle huvi digitaalse maailma privaatsuse eetilised aspektid. Filosoofiat õppides omandad tugeva baasi eetikateooriates ning oskad nende abil erinevaid situatsioone analüüsida. Omandades juurde teadmisi sellest, kuidas erinevad infosüsteemid töötavad ning kuidas neid teha turvaliseks või anonüümseks, tekivad praktilised oskused, mis aitavad oma teemat paremini mõista ning konkreetseid lahendusi pakkuda.

Erinevate kombinatsioonide võimalusi on väga palju. Järgnevalt toon välja mõningad näited koos märksõnadega selle kohta, mis teemade või oskuste puhul on filosoofia lisamine kasulik.

Filosoofia ja ...

õigusteadus ja riigiteadused – loogika ja argumenteerimisoskus, eetilised küsimused, õiglus ja ühiskond, vabadus ja autonoomia.

majandus – ühiskond ja inimese roll selles, mänguteooria ja loogika.

ajakirjandus ja kommunikatsioon – objektiivsuse võimalikkus, tõde ja teadmine, argumenteerimise oskus ja kriitiline mõtlemine, eetilised küsimused.

bioloogia – eetilised küsimused (loomade õigused, õigus elule ja vabasurmale, millal tekib elu), fundamentaalsed küsimused, mis puudutavad elu.

füüsika ja matemaatika – teadusfilosoofia ja teadusliku avastuse loogika, kriitiline mõtlemine, loogika.

informaatika – kriitiline mõtlemine, keele mõistmine, loogika, eetilised küsimused (privaatsus ja jälgimine, tehisintellekt).

ajalugu – filosoofia ajalugu, kuidas filosoofilised ideed on maailma sündmusi mõjutanud.

Tartu Ülikoolis on võimalik õppida nii peeriala kui kõrvaleriala. Enamik õppekavasid võimaldavad võtta kõrvaleriala ka väljastpoolt seda ainet, mida õppima minnakse. Kui on soovi erinevaid alasid kombineerida, siis praktiliselt näeb see välja nii, et kandideeritakse õppima oma peerialale, kuhu võetakse vastavalt kriteeriumitele vastu. Olles juba Tartu Ülikooli vastu võetud, on võimalik valida ülikoolist muu kõrvaleriala, mida õpitakse väiksemas mahus peerialale juurde. Selleks, et saada täpsemalt teada, mis erialad lubavad väljastpoolt enda õppekava

kõrvaleriala võtta ning missugused on õppekavad ja võimalused, tuleks tutvuda Tartu Ülikooli kodulehega, kust on võimalik leida kogu vajalik informatsioon – <http://www.ut.ee/et/sisseastumine>.

Kui endal tekib mingi huvitav idee ja on soov muid erialasid filosoofiaga siduda, siis on alati võimalik võtta ühendust filosoofia osakonnaga ning küsida nõu ja abi. Mida selgema plaaniga oma õpingutele läheneda, seda kindlam on tunne, et tuled õiget asja õppima, ja seda parem on lõpptulemus.